

Mevzuatın Sadeleştirilmesi, Kırtasiyeciliğin Azaltılması, İdarî Usul ve İşlemlerin Yeniden Düzenlenmesi ile İlgili Yetki Kanunu Tasarısı ve Anayasa Komisyonu Raporu. (1/447)

TC

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar Tetkik

Dairesi Başkanlığı

Sayı : K.K.T.D.

18/101-1676/01210

26 Ocak 1984

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 26.1.1984 tarihinde kararlaştırılan «Mevzuatın Sadeleştirilmesi, Kırtasiyeciliğin Azaltılması, İdarî Usul ve İşlemlerin Yeniden Düzenlenmesi ile İlgili Yetki Kanunu Tasarısı» ile gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut ÖZAL

Başbakan

Mevzuatın Sadeleştirilmesi, Kırtasiyeciliğin Azaltılması, İdarî Usul ve İşlemlerin Yeniden Düzenlenmesi ile İlgili Yetki Kanunu Tasarısı Genel Gerekçesi

Mevzuatta yer alan bazı bürokratik kaideler ve kırtasiyecilik idarenin fertlere götürdüğü hizmetlerin gecikmesine sebep olmaktadır.

Osmanlı İmparatorluğunun son dönemlerinden başlayarak, muhtelif kanunlar çıkarıldıkça, buna muvazi olarak bürokrasi de genişlemiş ve Devlet ile vatandaşın ilişkileri gittikçe daha karmaşık hale gelmiştir. Bu karışıklığı azaltmak için muhtelif teşebbüsler yapılmasına rağmen, kalıcı veya tesirli sonuçlar alınamamıştır. Mevzuatı sadeleştirme ve kırtasiyeciliği azaltma yönünde düşünülen bu yeni çalışmanın anagayesi, fertlerin Devlet ile kamu kurum ve kuruluşlarının da birbirleriyle olan ilişkilerini düzenleyen bütün kanunlarda gerekli değişiklikleri, zaman içinde araştırmalar ve çalışmalar tamamlandııkça yapmaktır.

Fertlerin Devlet ile olan ilişkilerinde bunlara götürülen hizmetlerde gerekli sürati, düzenliliği ve verimliliği sağlamak, Devletin başlıca görevlerinden biridir. Vatandaşın Devlet kapısında işini yaptırabilmesi için gereksiz yere beklemesini önlemek maksadıyla, bu Yetki Kanun Tasarısı hazırlanmıştır.

Bütün kanunlar itimat esas anlayışına yer verilme suretiyle yeniden düzenleyerek vatandaşın işi kolaylaştırılacaktır. Çok az sayıda kötü niyetlileri önlemek için getirilen birçok kontrol sistemi ve buna paralel olarak çıkarılan mevzuat geçmişte de gördüğümüz gibi sadece namuslu vatandaşın önüne engeller çıkarmış, memurların verimli çalışmalarını önlemiş ve işler yavaşladığı için birçok ekonomik ve sosyal problemler doğmuştur.

Bu Yetki Kanunu sonunda yapılacak mevzuatın sadeleştirilmesi, kırtasiyeciliğin azaltılması, idarî usul ve işlemlerin yeniden düzenlenmesi, yatırımların hızlanmasında ve ülkenin kalkınmasında büyük ölçüde fayda sağlayacaktır. Kaynak kullanımı hızını artıracak bir yatırımın gerçekleşmesi için gerekli formaliteler asgariye indirilerek, zaten kıt olan kaynaklarımızın bürokratik engellemeler yüzünden sürüncemede kalması önlenecektir. Bazı sahalarda yatırım yapmanın veya yatırım müsaadesi almanın beş ile on seneyi dahi geçtiği görül-

mekte, Devletin kendi tesisleri için dahi müsaade almakta zorluk çektiği ve bazen bu tesislerin ruhsatsız inşa edildiği müşahade edilmektedir. Aynı şekilde, Devlet ile muhatap olan vatandaş veya müteşebbis, ileri ülkelerde görülmeyen ölçülerde kırtasiyecilikle karşılaşmakta ve bunun zararını genelde ülke çekmekte ve faturası millî ekonomiye malolmaktadır.

Fertlerin Devletle olan münasebetlerinde, doğumdan başlayarak evlenme, ölüm, trafik, ehliyet, pasaport, plâka, tapu, imar ve en önemlilerinden biri olan vergi konularında karşılaştığı müşkülleri azaltmak, bu Kanun Tasarısının ana hedefleri arasındadır.

Tasarı ile «geç gerçekleşen adalet adaletsizliktir» prensibi dikkate alınarak, hukuk ve yargı sistemimizin büyük ölçüde sadeleştirilmesi suretiyle fertlere daha süratle hizmet götürülmesi derpiş olunmuştur.

Bu Yetki Kanunu ile Devlet İdaresi çağdaş teknolojiye ayak uyduracak ve daha kolay adapte olabilecek bir duruma getirilecektir.

Tasarının kabulü ile, ceza ve hukuk sistemimizde de büyük ölçüde yenileme çalışmaları başlatılacaktır. Bilindiği üzere Devlet ile vatandaş ilişkilerini düzenleyen kanunlar çok çeşitli olduğu için bunların düzenleme çalışmaları yıllar alacaktır.

Bu bakımdan Yetki Kanununun süresi üç yıl olarak düşünülmüştür. Üç yıl içinde, bu çalışmalar tamamlandıkça kanun hükmünde kararname yürürlüğe konulacak, bu Kanun hükmünde kararnamelere göre diğer mevzuat yeniden düzenlenecektir.

Madde Gerekçeleri

Madde 1. — Bu madde tasarının amacını belirtmektedir. Madde metninde de açıkça belirtildiği gibi kamu hizmetlerinin süratli, düzenli, etkin, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacı ile Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmiştir.

Madde 2. — Birinci maddede belirtilen amacın gerçekleştirilmesi için, mevzuatın sadeleştirilmesi, kırtasiyeciliğin azaltılması, idarî usul ve işlemlerin yeniden düzenlenmesine imkân verecek şekilde kanunlarda değişiklik yapılması öngörülmektedir.

Madde 3. — Bakanlar Kuruluna, bu Kanunla verilen yetkiler kullanılırken uyulacak ilkeler belirtilmiştir.

Madde 4. — Bu madde verilen yetkinin geçerlilik şüresini üç yıl olarak belirlemektedir. Ayrıca Bakanlar Kurulunun bu süre içinde birden fazla kanun hükmünde kararname çıkarabilmesi hükmüne bağlanmaktadır.

Madde 5. — Yürürlük maddesidir.

Madde 6. — Yürütme maddesidir.

Anayasa Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Anayasa Komisyonu

Esas No. : 1/447

Karar No. : 2

31.1.1984

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca 27 Ocak 1984 tarihinde Komisyonumuza gönderilen, Mevzuatın Sadeleştirilmesi, Kırtasiyeciliğin Azaltılması, İdarî Usul ve İşlemlerin Yeniden Düzenlenmesi İle İlgili Yetki Kanunu Tasarısı, Komisyonumuzun 31 Ocak 1984 tarihli toplantısında, Devlet Bakanı Kâzım OKSAY ve ilgili Hükümet temsilcilerinin de katılımıyla görüşülmüştür.

Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde, mevzuatta yer alan bir takım bürokratik formalitelerin gereksizliği üzerinde durulmuş, bürokratik şekildeki idarî usul ve işlemlerin yeniden düzenlenmesinin uygun olacağı görüşünde birleşilmiştir. Ancak, bu düzenlemeler yapılırken özellik ve zaruret arz eden bazı formalite ve işlemlerin kaldırılmayacağı, bu nedenle detaylarının kanun hükmünde kararnamelerde açıkça gösterilmesinin gerektiği; ayrıca, hukuk sistemimizin ve buna ilişkin ana prensiplerin kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenmesinin mümkün olmayacağı ve esasen Yetki Kanununun da formel işlemlere tealluk ettiğinin ve Kanunun bu anlamda uygulanması gerektiğinin Komisyon Raporunda belirtilmesi kararlaştırılmış ve tasarının maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının başlığı, dil birliğinin ve tasarı metnine uygunluğunu sağlamak açısından «İdarî Usul ve İşlemlerin Yeniden Düzenlenmesi ile İlgili Yetki Kanunu Tasarısı» olarak değiştirilmiştir.

Tasarının, 1, 2 ve 3 üncü maddeleri Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 4 üncü maddesi yetkinin geçerlilik süresini 3 yıl olarak belirlemektedir. Bürokrasiden yapılagelen şikâyetlerin bir an önce giderilebilmesi için sürenin 18 ay olması Komisyonumuzca uygun bulunmuş ve yapılan bu değişiklikle madde kabul edilmiştir.

Tasarının 5 ve 6 ncı maddeleri de Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurula arz edilmek üzere Raporumuz Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan

Kemal Tuğrul ÇOŞKUNOĞLU

Ankara Milletvekili

Sözcü

Ahmet Remzi ÇERÇİ

Adana Milletvekili

Kâtip

Mehmet Zeki UZUN

Tokat Milletvekili

Üye

Nurettin YAĞANOĞLU

Adana Milletvekili

Üye

Mehmet Sezai PEKUSLU

Ankara Milletvekili

Üye

Kemal ÖZER

Karşıyım

Muhalefet Şerhim Eklidir

İstanbul Milletvekili

Üye

Rıfat BAYAZIT

Karşıyım

Muhalefet Şerhim Eklidir

Kahramanmaraş Milletvekili

Üye

Mustafa Sabri GÜVENÇ

Niğde Milletvekili

Üye

Mustafa Kemal PALAOĞLU

Karşıyım

Muhalefet Şerhim Eklidir

Sivas Milletvekili

KARŞI OY GEREKÇEM

İdarî usul ve işlemlerin yeniden düzenlenmesiyle ilgili yetki Kanunu Tasarısının tümüne aşağıdaki nedenlerle muhalifim.

(Tasarının gerekçesinde,

a) Hukuk ve Yargı sistemimizin büyük ölçüde sadeleştirilmesi suretiyle fertlere daha süratli hizmet götürülmesi.

b) Ceza ve Hukuk sistemimizde de büyük ölçüde yenileme çalışmaları başlatılması, bilindiği üzere devletle vatandaş ilişkilerini düzenleyen kanunlar çok çeşitli olduğu için bunların düzenleme çalışmalarının yapılması.

Gösterilmiş olup, bu gibi düzenlemelerin, Anayasamızın 91 inci maddesindeki istisnaları kapsayan temel hakla, kişi hakları ve ödevleri ile siyasî haklar ve ödevleri ihlal eder mahiyette gördüğümünden ve Genel Kurulda açıklamasını yapacağım bazı kuruluşları da içine alır mahiyette bulduğumdan Tasarının tümünün reddi oyundayım.

Rıfat BAYAZIT
Anayasa Komisyonu Üyesi
K.Maraş Milletvekili

KARŞI OY YAZISI

«Mevzuatın Sadeleştirilmesi, Kırtasiyeciliğin Azaltılması, İdarî Usul ve İşlemlerin Yeniden Düzenlenmesi ile İlgili Yetki Kanunu Tasarısının tümüne, -Genel Kurulda söz hakkım saklı kalmak kaydıyla - karşıyım. Gerekçem aşağıdadır :

1. Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlemeler yapmak giderek yaygınlık kazanıyor. Zorunlu ve istisnai durumlarda değil, hemen her konuda böyle yapılmak yoluna gidiliyor. Bu eğilim, Anayasanın, yasama yetkisinin T.B.M.M.'ne ait olduğunu ve bunun devredilemeyeceğini söyleyen 7 nci maddesine, özde aykırıdır.

Bana, belirli bir amacı var gibi görünen bu eğilimi, çok ciddi kaygılarla izlediğimi belirtmek isterim: Siyasetin gerçek ağırlık merkezi, giderek T.B.M.M.'nin dışına aktarılmak isteniyor.

Bu tasarı da bu eğilimin, kapsamlı bir örneğidir.

2. a) Tasarının amacı açık değildir.

b) Kapsamı belirli ve sınırlı değildir. Öyle ki, içine herşeyin alınabileceği belirsiz ve sınırsız bir alan, kapsam diye sunulmaktadır.

Bu açılardan ise Tasarı, Anayasanın 91 inci Maddesinin 2 nci Fıkrasına aykırıdır.

31.1.1984

Kemal ÖZER
İstanbul Milletvekili

Mustafa Kemal PALAOĞLU
Sivas Milletvekili
T.B.M.M. Anayasa Komisyonu
Üyesi

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Mevzuatın Sadeleştirilmesi, Kırtasiyeciliğin Azaltılması, İdarî Usul ve İşlemlerin Yeniden Düzenlenmesi ile İlgili Yetki Kanunu Tasarısı

Amaç

MADDE 1. — Kamu hizmetlerinin süratli, düzenli, etkin, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülebilmesi için aşağıda belirtilen çerçevede Bakanlar Kuruluna Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisi verilmiştir.

Kapsam

MADDE 2. — Bu Yetki Kanununa göre çıkarılacak Kanun Hükmünde Kararnameler;

Kişilerin kamu kurum ve kuruluşlarıyla, kamu kurum ve kuruluşlarının da birbirleriyle olan ilişkilerini kolaylaştırmak maksadıyla, bu konuları düzenleyen mevzuatın sadeleştirilmesi, kırtasiyeciliğin azaltılması, idarî usul ve işlemlerin yeniden düzenlenmesi için ihtiyaca cevap vermeyen kanunların veya bazı hükümlerinin kaldırılması veya değiştirilmesini kapsar.

İlkeler

MADDE 3. — Bakanlar Kurulu bu Kanuna göre verilen yetkiyi kullanırken aşağıdaki ilkeleri göz önünde bulundurur :

- Zaman ve kaynak kaybının önlenmesi,
- Beyanın yeterli sayılması; ancak, zorunlu durumlarda belgeleme yoluna gidilmesi,
- İşlemlerin tek kuruluş içinde tamamlanması, buna imkân olmadığı takdirde görevli kurum ve kuruluşlar arasında işbirliğinin ve koordinasyonun sağlanması,
- Görev ve yetki dağıtımının hizmetin en iyi yapılabileceği şekilde yeniden düzenlenmesi.

Yetki Süresi

MADDE 4. — Bakanlar Kuruluna verilen yetki, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl için geçerlidir. Bakanlar Kurulu bu süre içinde birden çok Kanun Hükmünde Kararname çıkarabilir.

ANAYASA KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

İdarî Usul ve İşlemlerinin Yeniden Düzenlenmesi ile İlgili Yetki Kanunu Tasarısı

Amaç

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Kapsam

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

İlkeler

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Yetki süresi

MADDE 4. — Bakanlar Kuruluna verilen yetki, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 18 ay için geçerlidir. Bakanlar Kurulu bu süre içinde birden çok Kanun Hükmünde Kararname çıkarabilir.

(Hükümetin Teklifi)

Yürürlük

MADDE 5. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 6. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 5. — Tasarının 5 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Yürütme

MADDE 6. — Tasarının 6 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

26 . 1 . 1984

Başbakan

T. Özal

Devlet Bakanı - Başbakan Yardımcısı

İ. K. Erdem

Devlet Bakanı

S. N. Türel

Devlet Bakanı

A. K. Alptemoçin

İçişleri Bakanı

A. Tanrıyar

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı

M. V. Dinçerler

Ulaştırma Bakanı

V. Atasoy

Sanayi ve Ticaret Bakanı

H. C. Aral

Devlet Bakanı

K. Oksay

Devlet Bakanı

A. Tenekeci

Adalet Bakanı

M. N. Eldem

Dışişleri Bakanı

V. Halefoğlu

Bayındırlık ve İskân Bakanı

İ. S. Giray

Tarım, Orman ve Köy İşleri Bakanı

H. H. Doğan

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

C. Büyükbaş

Devlet Bakanı

A. M. Yılmaz

Devlet Bakanı

İ. Özdağlar

Millî Savunma Bakanı

Z. Yavuztürk

Maliye ve Gümrük Bakanı

V. Arıkan

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı

M. Aydın

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

M. Kalemli

Kültür ve Turizm Bakanı

M. M. Taşcıoğlu